

Норцоттар доҕордоһуулар,
Бочуот Знага, Үлэ Кыһыл
Знамята орден кавалера, Саха
Өрөспүүдүлүкэтин норцодунай
сурыйааччыта Николай
Гаврилович Золотарев —
Николай Якутскай төрөөбүтэ
115 сыла.

Олохун олуктара

Үөһээ Бүлүү улуунун Харбалаах нэһилиэгэр 1908 сыл сэттинньи 22 күнүгэр дьаданы дьиз кэргэннэ төрөөбүт. 1924 с. Үөһээ Бүлүүтээҕи начаалынай оскуоланы бүтэрэн баран, Бүлүү куоратын 2-с сүһүөх оскуолатыгар үөрэммитэ. 1927 с. Владивостокка барбыта уонна онно [1930]] сыллаахха орто хамаанда састаабын оскуолатын бүтэрэн баран, 1938 сыллаахха дылы пограничниктаабыт. 1938 сыл алтынньытыттан пропагандиһынан уонна лектэр быһыытынан Молдавияҕа үлэлээбит. Онтон Саха Сириг обкомугар үлэлээбит. 1929 сылтан ССКП чилиэнэ.

1948—1953 сс. Н. Якутскай Саха Сириг суруйааччыларын Сойуустарын бырабылыанньатын бэрэссэдээтэлинэн үлэлээбит. 1956 с. Горькай аатынан Литүнүстүүккэ Үрдүкү литературнай куурустары бүтэрэр. 1958—1961 сылларга эмиэ бырабылыанньа бэрэссэдээтэлинэн үлэлиир. «Хотугу сулус» уонна «Полярная звезда» сурунааллар кылаабынай эрдээктэрдэринэн үлэлээбит. Саха АССР Үрдүкү Сэбиэтигэр дьокутаатынан талылла сылдыбыт.

Айар улэтэ

Суруйуутун 1938 сылтан Молдавияба сылдьан сабалаабыт. Уочаркалара уонна кэпсээннэрэ нууччалыы уонна молдавскай тылынан хаһыаттарга тахсыталаабыттара. Аба дойду Улуу сэриитин кэмнэригэр суруйааччы саллааттар күннээби олохторун көрдөрөр уочаркалары уонна кэпсээннэри бэчээттэппитэ. 1947 с. «Төлкө» арамаан бастакы кинигэтэ бэчээттэммитэ. Бу кинигэбэ өрөбөлүүссүйэ иннинээби Саха Сириг олобун ойуулаабыта. 1948 с. сэриг кэннинээби саха суруйааччыларын бөдөнг айымньыларыттан биирдэстэрэ — «Көмүстээх үрүйэ» сэһэнэ тахсыбыта. Лев Габышев сценарийынан «Таджикфильм» киностудия «Көмүстээх үрүйэ» диэн Н.Якутскай сэһэнинэн «Тайна предков» диэн ааттаах уусуран киинэни устубута. Бу киинэ аан бастаан Саха АССР 50 сылын бэлиэтиир үөрүүлээх кэмнэ 1972 сыллаахха ыам ыйын 15 күнүгэр аан бастаан Москубаба, онтон дойду бүттүүнүн үрдүнэн көрдөрүллүбүтэ. Бу киинэни кэлин СӨ киинэтин бэтэрээннэрин бэрэстээтэлэ, режиссер И.С. Жараев саха бастакы киинэтин быһыытынан сыаналаабыта (саха суруйааччытын айымньыта, сценарист — олохтоох киһи, артыыстарын улахан агаара — сахалар, тиэмэтэ — Саха сириг олохтоохторун олобо-дьаһаба, буолар сирэ — Саха сирэ).

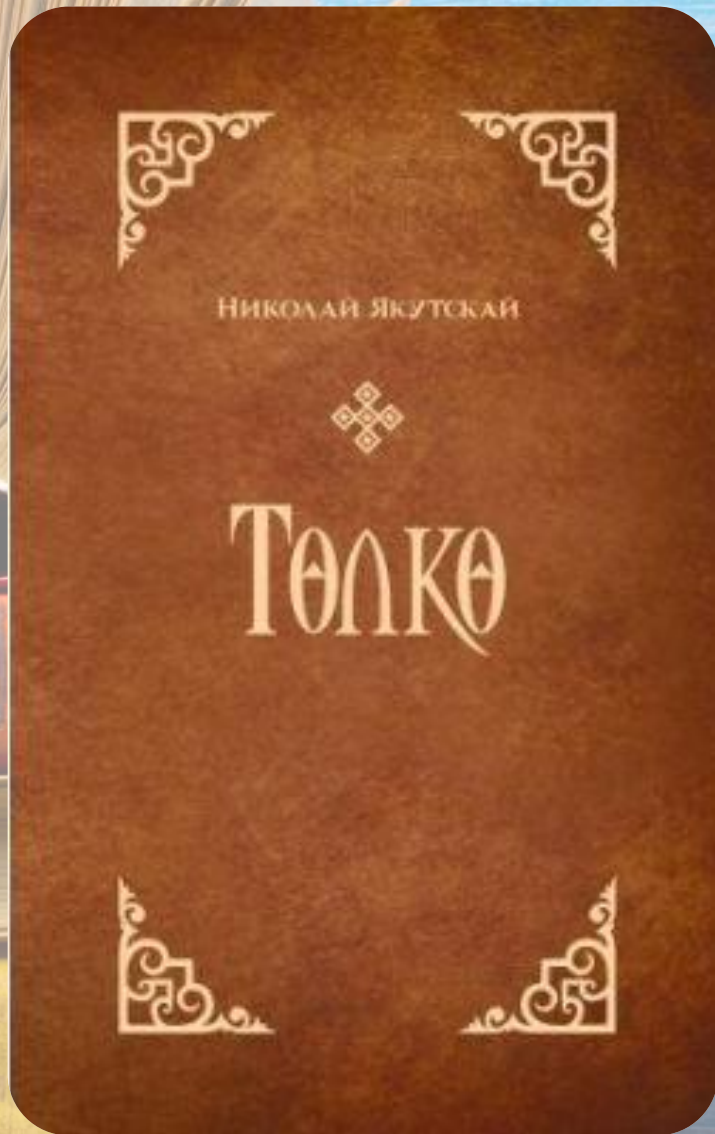
Н. Якутскай бастакынан саха алмааһын булуу уонна хостооһун туһунан уус-уран айымньыны суруйбута. «Алмааһы көрдөөччүлэр», «Алмаас уонна таптал», «Маннайгы хамнас» сэһэннэрэ 50-с сылларга, тиэмэ «итиитинэ» суруллубуттара.

Бүтэһик сылларга суруйбут улахан айымньыларынан «Илин уонна арбаа» автобиографическай уонна «Адаба», «Сүтүк» арамааннара буолаллар. Кыра аабааччылар уонна оскуола оболоро Н. Якутскай «Бастакы ытыы», «Дьүкээбил уоттара», «Сир кыыһа», «Тобус муора улабатынан», «Хотой доборо» уонна да атын кэпсээннэри сөбүлүүллэр.

1989с. ахсынньы 27 күнүгэр 11 №-дээх фабрикаҕа булуллубут 45,9 карат ыйаабыннаах алмааска «Суруйааччы Николай Якутскай» диэн аат бэриллибитэ. Николай Гаврилович икки оболоох. Улуу өрүстэрбит ааттарынан кыыһын – Лена, уолун – Виллюй диэн ааттаабыта.

«Көмүстээх үрүйэ», «Төлкө», «Алмааһы көрдөөччүлэр», «Алмаас уонна таптал», «Биһиги кытылбыт», «Аата - алмааска» кинигэлэрэ нууччалыы, үгүс айымньылары 12 араас омук тылларынан тылбаастанан тахсыбыттара .

Николай Якутскай кыра, орто саастаах оболорго анаан кыыллар тустарынан кэпсээннэри, араас тиэмэлээх остуоруйалары айбыта: «Куобах туохтан кутуруга суох буолбутай», «Эһэлээх бөрө иирсээннэрэ», «Эһэ оботун эрэйдээх сырыыта», «Куобахтааҕар куттас», «Сир кыыһа», «Арбы - Сарбы», «Таһыгыраан обонньор уолаттара», «Сэрэхтээх Сэмэликээн», «Ойуур оскуолата» уонна да атыттар.

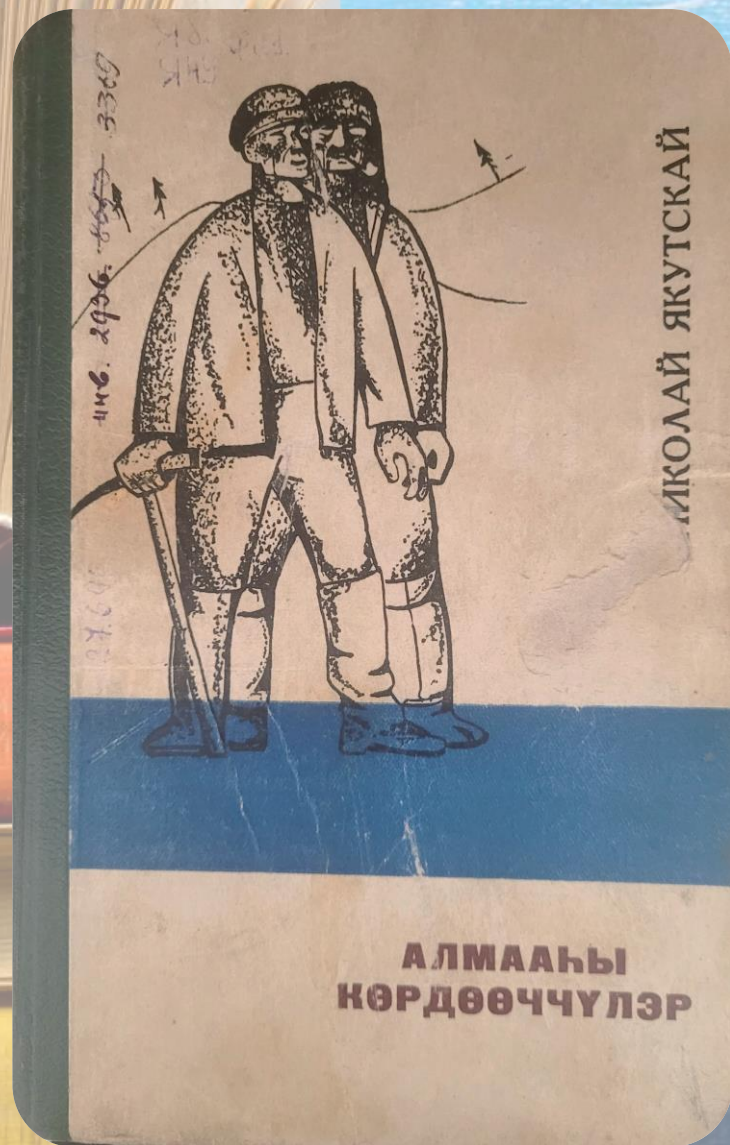
«Төлкө»

Николай Якутскай чахчы да улуу айымньыта күн бүгүнгө диэри дьон-аймах биһирэбиллэрин ылыарын ылатурар. Бу айымньы үйэлээх Таптал кэхтибэт күүһүн уруйдуур ол иһин сэргэнэр, сэргэниэ уонна хаһанда сонунун сүтэриэ суоҕа.

«Аран уонна таптал»

“Уран тыл уустара” серияба Саха Республикатын народнай суруйааччыта Николай Якутскай “Аран уонна таптал” романа, “Табаҕа харыйата” сэһэнэ киирдилэр. Суруйааччы былыргы Үһүээннэргэ олобуран суруйбут айымньыларыгар эдэр дьон күүстээх тапталын, ыарахан дьылбатын диринг иэйиилээхтик, дууһаны долгутардык ойуулаабыта. Ааҕааччы киэн аранатыгар ананар.

«Алмааһы көрдөөччүлэр»

Сэһэн. Улуу Октябрьскай социалистическай революция 40 сылын туолуутугар аһаммыт республиканскай конкурска Н. Якутскай «Алмааһы көрдөөччүлэр» диэн сэһэнэ бастакы бириэмийэни ылбыта.

Куорсуннаах сурук

сэһэн

НИКОЛАЙ ЯКУТСКАЙ

“Куорсуннаах сурук”

В повесть народного писателя Якутии Николая Якутского рассказывается об установлении Советской власти в Вилюйском улусе, о пламенном революционере коммунисте И.Н.Барахове. Книга рассчитана для массового читателя.

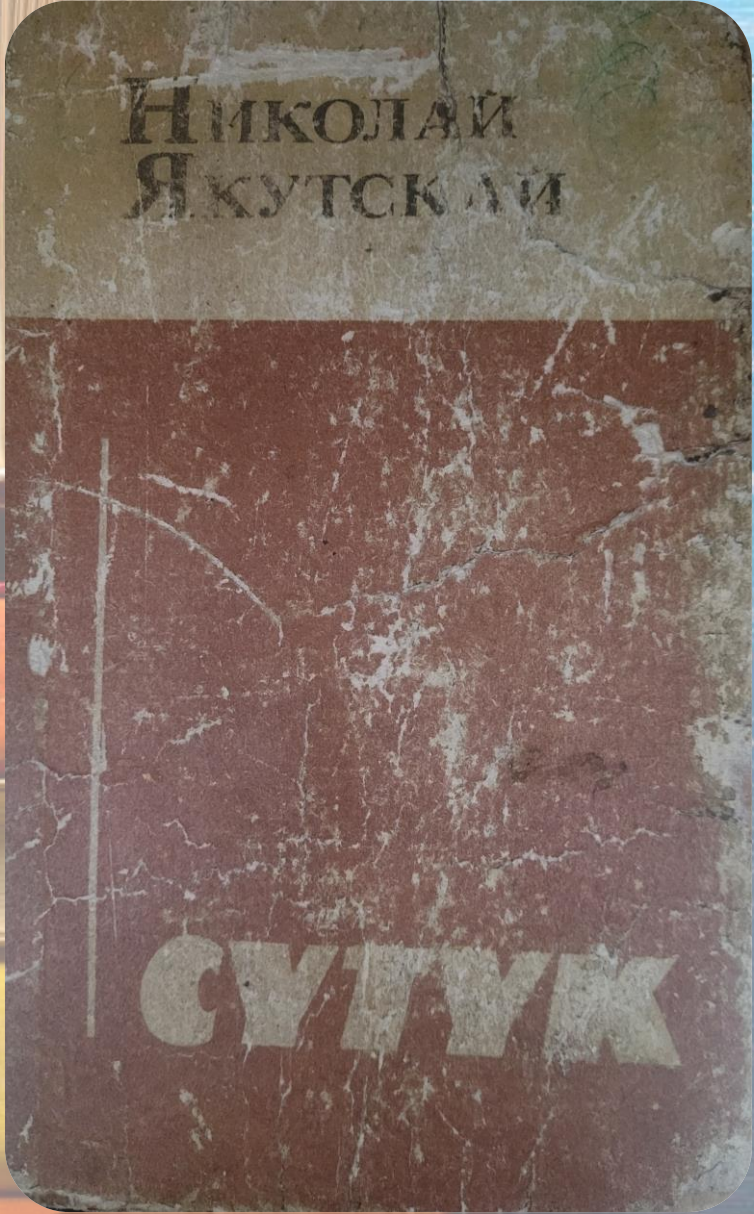
НИКОЛАЙ
ЯКУТСКОЙ

АЛМААС
УОННА
ТАПТАЛ

→ 083

«Алмаас уонна таптал»

Повести. В двух повестях широко освещается жизнь труд и быт рабочих коллективов алмазного края.

НИКОЛАЙ
ЯКУТСКИЙ

СУТУК

“Сутук”

В романе затрагиваются вопросы нравственности, разоблачаются пережитки старого: спекуляция, стяжательство, обман, подхалимство и др.

НИКОЛАЙ ЯКУТСКИЙ

Искатели АЛМАЗОВ

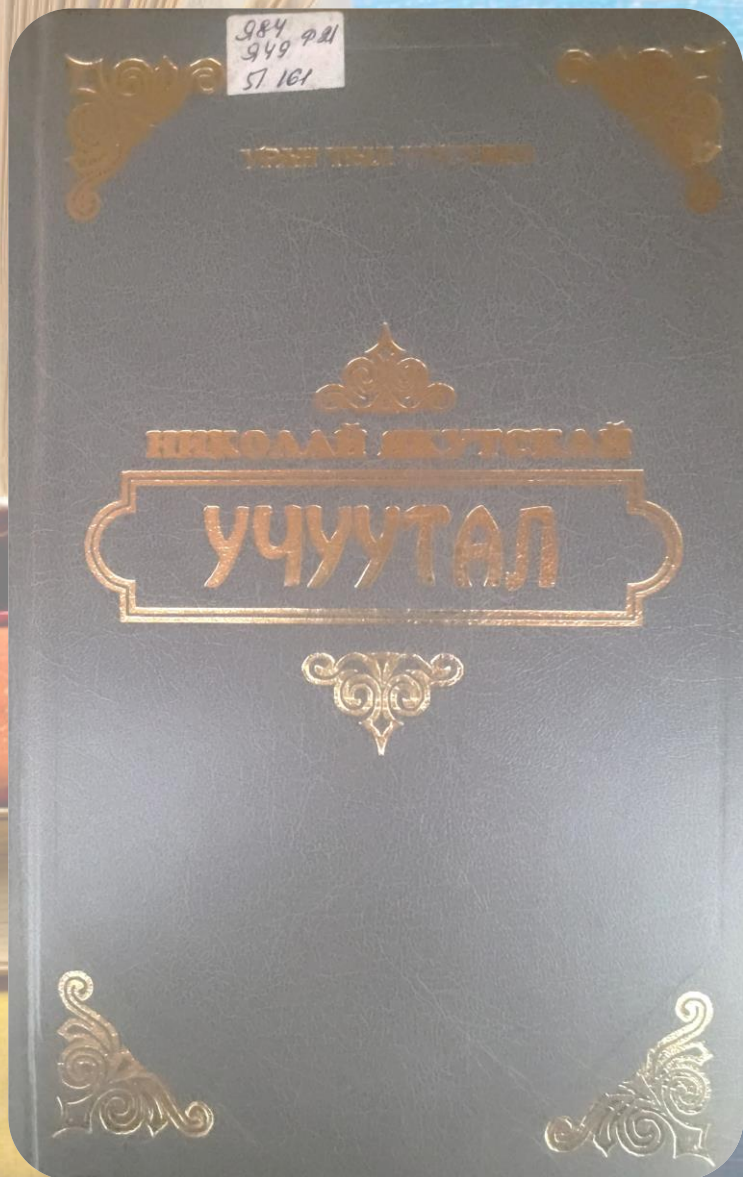
«Искатели алмазов»

Повесть одного из старейших писателей открытия якутского месторождения алмазов.

Следуя исторической канве событий, автор ведет увлекательное повествование, выдержанное в лучших традициях приключенческого жанра.

«Срэхтээх Сэмэликээн»
Кэпсээннэр: Кырасаастаах
оскуола оҕолоругар.

«Учуутал»

Кинигэбэ саха норуодунай суруйааччыта Н.Г. Золотарев-Ни-колай Якутскай олобун тиһэх сылларыгар суруйбут талааннаах педагог Аба дойду Улуу сэриитин кыттыылааба, РСФСР уонна Саха АССР оскуолаларын үтүөлээх учуутала, ССРС норуотун үөрэбириитин туйгуна Николай Васильевич Егоров чабылхай олобун, педагогическай үлэтин туһунан уус-уран сэхэнэ киирдэ.

НИКОЛАЙ
ЯКУТСКАЙ

САХА СУРУЙААЧЧЫЛАРА ОҢОЛОРҒО

**Николай Якутскай. Саха
суруйааччылары оҕолорго.**

Остуоруйалар. Номохтор.
Сэһэннэр. Кэпсээннэр